Landes-Regierungs-Blatt

für das

Krakauer Verwaltungsgebiet.

Jahrgang 1854.

Erste Abtheilung.

VII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 10. Oktober 1854.

DZIENNIK RZĄDU KRAJOWEGO

dla

OBRĘBU ZARZĄDU KRAKOWSKIEGO.

Rok 1854.

Oddział piérwszy.

Zeszyt VII.

Wydany i rozesłany dnia 10 Października 1854.

19.

Verordnung des Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 13. September 1854,

(Reichs-Gesetzblatt, LXXXII. Stück, Nr. 237, ausgegeben am 27. September 1854),
wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,

wornach in Folge Allerhöchster Entschließung vom 8. September 1854 die Rechts-Philosophie aus den Gegenständen der theoretischen Staatsprüfungen zu entfallen hat.

In Folge Allerhöchster Entschließung vom 8. September 1854 hat vom Studienjahre 1854–55 angefangen die Rechts-Philosophie aus den Gegenständen der theoretischen Staatsprüfungen zu entfallen, und die betreffende Prüfungs-Kommission dem zu Folge nur aus dem Präses und zwei Prüfungs-Kommissären zu bestehen.

Thun m. p.

20.

Verordnung des Ministeriums für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten vom 14. September 1854,

(Reichs-Gesetzblatt, LXXXII. Stück, Nr 238, ausgegeben am 27. September 1854),
giltig für alle Kronländer, mit Ausnahme der Militärgrenze,

betreffend die Ertheilung von Konzessionen für Privat-Eisenbahnbauten.

In Gemäßheit der, von Seiner k. k. Apostolischen Majestät mit Allerhöchster Entschließung vom 8. September 1854 erhaltenen Ermächtigung, werden bezüglich der Ertheilung von Konzessionen zum Baue von Privat-Eisenbahnen die nachstehenden Bestimmungen erlassen:

§. 1.

Zur Anlage einer Eisenbahn, welche ein Unternehmer lediglich zu seinem eigenen Gebrauche auf eigenem Grund und Boden, oder unter Zustimmung des Grundeigenthümers, welche vorläufig nachzuweisen ist, auf fremdem Grunde erbauen will, ist bloß der in den allgemeinen Gesetzen vorgeschriebene Bau-Konsens erforderlich. Derselbe kann nur ertheilt werden, nachdem Eisenbahnbau-Verständige mit ihrem Gutachten gehört wurden.

Zur Anlage einer Eisenbahn dagegen, welche bestimmt ist, als öffentliches Transportmittel für Personen und Waaren zu dienen, oder wodurch eine Landstraße in eine Eisenbahn umgewandelt werden soll, ist die besondere Bewilligung von Seite der Staatsverwaltung erforderlich u. z.:

19.

Rozporządzenie Ministerstwa Wyznań i Oświecenia z d. 13 Września 1854,

(Dziennik Praw Państwa, Część LXXXII., Ner 237, wydana dnia 27 Września 1854),

obowiązujące w całym obrębie Państwa,

wedle którego w skutek Najwyższego Postanowienia z dnia 8 Września 1854 filozofia prawa nie będzie już należeć do przedmiotów teoretycznego egzaminu rządowego.

W skutek Najwyższego Postanowienia z dnia 8 Września 1854 z początkiem roku szkolnego 1854-55 filozofia prawa wypuszczona być ma z przedmiotów teoretycznych egzaminów rządowych, w następności czego dotycząca Kommissya egzaminacyjna składać się będzie tylko z Prezesa i dwóch Kommissarzy egzaminacyjnych.

Thun m. p.

20.

Rozporządzenie Ministerstwa Handlu, Przemysłu i Budowli publicznych z dnia 14 Września 1854,

(Dziennik Praw Państwa, Część LXXXII., Nr. 238, wydana dnia 27 Września 1854),

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem pogranicza wojskowego,

w przedmiocie udzielania koncesyj na budowę prywatnych kolei żelaznych.

Stósownie do upoważnienia, otrzymanego przez Jego C. K. Apostolską Mość Najwyższém Postanowieniem z dnia 8 Września 1854, wydają się niniejszém następne przepisy w przedmiocie udzielania koncesyj na budowę prywatnych kolei żelaznych:

§. 1.

Do założenia kolei żelaznéj, którą prowadzić chce przedsiębiorca li tylko dla własnego użycia przez własny grunt, albo z przyzwoleniem właściciela gruntu, wykazać się mającém, przez grunt cudzy, potrzeba tylko konsensu na budowę, przepisanego w ustawach powszechnych. Takowy wszakże udzielonym być może tylko po wysłuchaniu opinii znawców rzeczy co do kolei żelaznéj.

Do założenia zaś kolei żelaznéj przeznaczonéj do tego, aby służyła jako publiczny środek transportu dla osób i towarów, albo przezcoby gościniec na kolei żelaznéj zamieniony być miał, potrzebném jest osobne pozwolenie ze strony administracyi rządu, a to:

a) die Bewilligung zu den Vorarbeiten;
b) die Konzession zur Anlage der Bahn und der dazu gehörigen Gebäude selbst.

§. 2.

Die Bewilligung zu den Vorarbeiten steht dem Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern und dem Armee-Oberkommando zu.

Die Konzession der Bahnanlage wird von Seiner k. k. Apostolischen Majestät ertheilt.

§. 3.

Die Bewilligung zu den Vorarbeiten (§. 1, a) kann sowohl einzelnen Personen und vorschriftmäßig gebildeten Vereinen, als auch solchen Personen ertheilt werden, welche sich erst zu einem Vereine verbinden wollen. Dieselbe wird aber nur dann ertheilt, wenn weder in Bezug auf die Person des Konzessionswerbers, noch in Bezug auf die privatrechtlichen und öffentlichen Rücksichten dagegen ein Anstand obwaltet.

Wird diese Bewilligung von einem erst zu gründenden Vereine angesucht, so kann sie nur unter dem Vorbehalte ertheilt werden, daß die Bittsteller alle jene Bedingungen erfüllen, welche im Vereinsgesetze vom 26. November 1852*) zur Erlangung der vorläufigen Bewilligung zur Gründung des Vereines, §§. 7—17, vorgeschrieben sind.

Personen und Vereine, welche eine solche Konzession erhalten wollen, haben darum beim Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten anzusuchen und dem Gesuche den Plan des Unternehmens, insbesondere die Richtung der beabsichtigten Bahn, wenigstens in allgemeinen Umrissen, darzustellen und die Zeit anzugeben, innerhalb welcher die Vorarbeiten begonnen und vollendet werden sollen.

§. 4.

Durch die Bewilligung zu den Vorarbeiten einer Eisenbahn erhält der Konzessionswerber bloß das Recht auf seine Kosten die Vorerhebungen für die künftige Ausführung der projektirten Eisenbahn, mit Beobachtung der bestehenden Gesetze, unter Aufsicht der Behörden zu pflegen und die nöthigen Vermessungs- und Nivellirungs-Arbeiten vorzunehmen.

Durch diese Bewilligung erhält der Konzessionswerber dagegen weder ein Vorrecht auf die Konzession der fraglichen Eisenbahn noch ein sonstiges ausschließliches Befugniß.

Es kann daher die Bewilligung zu den Vorarbeiten rücksichtlich einer und derselben Eisenbahnlinie mehreren verschiedenen Personen ertheilt werden. Diese Bewilligung zu den Vorarbeiten hat bloß für den in derselben ausdrücklich bestimmten Zeitraum Giltigkeit; nach Beendigung dieses Zeitraumes ist diese Bewilli-

*) Reichsgesetzblatt vom Jahre 1852 LXXIV. Stück, Nr. 253.

a) pozwolenie do robót przygotowawczych;

b) koncesya do założenia samejże kolei żelaznéj i budynków do niéj należących.

§. 2.

Pozwolenie do robót przygotowawczych przysłuża Ministerstwu handlu, przemysłu i budowli publicznych w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Nadkomendą wójsk.

Koncesya do założenia kolei udzieloną będzie przez Jego C. K. Apostolską Mość.

§. 3.

Przyzwolenie co do robót przygotowawczych (§. 1. *a.*) udzieloném być może nie tylko osobom pojedynczym i stowarzyszeniom, stósownie do przepisów utworzonym, lecz także i osobom, stowarzyszenie dopiero zawiązać zamyślającym. Pozwolenie to jednakże wtenczas tylko udzieloném będzie, jeżeli nie zachodzi przeciw temu żadna trudność ani co do osoby o koncesyę się ubiegającego, ani téż co do względów prywatnych, prawnych i publicznych.

Jeżeli pozwolenia takowego doprasza się stowarzyszenie dopiéro zawiązać się mające, wówczas tóż z tém tylko zastrzeżeniem udzieloném być może, że ubiegający się o to dopełnią wszystkich warunków, przepisanych §§. 7—17. ustawy o stowarzyszeniach z dnia 26 Listopada 1852 *), dla pozyskania tymczasowego pozwolenia do zawiązania stowarzyszenia.

Osoby i stowarzyszenia, chcące otrzymać koncesyę takową, dopraszać się o to mają u Ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych, a do prośby załączyć oraz plan przedsiębiorstwa, mianowicie przedstawić kierunek kolei założyć się mającéj i oraz oznaczyć czas, w którym roboty przygotowawcze mają być rozpoczęte i ukończone.

§. 4.

Przez pozwolenie do robót przygotowawczych kolei żelaznéj otrzyma ubiegający się o koncesyę tylko prawo przedsiębrać kosztem swojém dochodzenia przygotowawcze do przeprowadzenia w przyszłości zaprojektowanéj kolei żelaznéj, z przestrzeganiem praw istniejących, pod dozorem władz, równie jak potrzebne roboty rozmiaru i niwellacyi.

Przez pozwolenie to zaś nie dostępuje ubiegający się o koncesyę ani *prawa pierwszeństwa* do kocessyi w przedmiocie dotyczącéj kolei żelaznéj ani téż innego jakiego prawa *wyłącznego*.

Pozwolenie do robót przygotowawczych może więc i więcéj różnym osobom udzieloném być co do jednéj a téj saméj linii kolei żelaznéj.

Pozwolenie to do robót przygotowawczych ważność ma tylko na *czas* wyraźnie w niém zakreślony; po ukończeniu czasu tego takowe uważaném być ma

*) Dziennik Praw Państwa z r. 1852, Część LXXIV, N. 253.

gung als erloschen anzusehen, sie kann jedoch unter den oben angeführten Bedingungen wiederholt angesucht und ertheilt werden.

§. 5.

Behufs der Erwirkung der Konzession zum Baue einer Eisenbahn ist ein dießfälliges Gesuch beim Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten einzureichen, in welchem dargethan wird:

1. daß den Bittwerbern die Konzession zur Vornahme der Vorarbeiten zu Theil geworden ist;

2. daß die projektirte Bahn dem öffentlichen Interesse zum Vortheile gereiche;

3. auf welche Art die zu dem Unternehmen erforderlichen Geldmittel herbeigeschafft werden sollen;

4. dem Gesuche muß ein Plan des ganzen Unternehmens, das gehörig ausgearbeitete Projekt und der Kostenvoranschlag beigeschlossen sein;

5. dem Handelsministerium bleibt es vorbehalten, nach Umständen von den Konzessionswerbern den Erlag einer Kauzion, oder bei Vereinen mindestens die Nachweisung zu fordern, daß bereits ein hinlänglicher Fond von den Theilnehmern für das Unternehmen gesichert sei.

§. 6.

Bevor das Ansuchen um die Konzession zum Baue einer Eisenbahn der Allerhöchsten Schlußfassung unterzogen werden kann, ist sorgfältig zu prüfen, ob das Bauwerk selbst, und dessen Einzelnheiten nichts enthalte, was mit den bestehenden Gesetzen, mit den öffentlichen Rücksichten, und mit bereis früher erworbenen Privatrechten nicht im Einklange wäre. Insbesondere ist darauf zu sehen, daß die Anlage der Bahn in einer Weise geschehe, damit jede Beschädigung der angrenzenden Grundstücke, Gebäude u. s. w. vermieden werde. Zu diesem Behufe ist in jedem einzelnen Falle über Auftrag des Handelsministeriums von der Statthalterei des Kronlandes, welches die projektirte Eisenbahn durchzieht, unter ihrer Leitung eine Kommission von Sachverständigen zu berufen, welche mit Zuziehung von Abgeordneten der kompetenten Militär- und Zivilbehörden, dann der Betheiligten, soweit es erforderlich ist, auch an Ort und Stelle, den Befund aufzunehmen, und sodann über das Projekt ein wohlerwogenes Gutachten zu erstatten hat, worüber mit dem Ministerium des Innern und dem Armee-Oberkommando das Einvernehmen zu pflegen ist.

§. 7.

Die Konzession zur Anlage einer Eisenbahn zur öffentlichen Benützung wird nur auf eine bestimmte Zeit ertheilt. Diese kann die Dauer von neunzig Jahren nicht überschreiten, wohl aber nach Maßgabe der obwaltenden Verhältnisse auf eine geringere Anzahl Jahre sich erstrecken.

za *wygasłe*, może jednakże pod warunkami wyż wspomnionemi powtórnie być *żądaném* i *udzieloném*.

§. 5.

Co się tycze osiągnienia koncesyi do założenia kolei żelaznéj podać należy prośbę dotyczącą do Ministerstwa handlu, przemysłu i budowli publicznych, w któréj wykazać należy:

1. iż ubiegającym się udzielona została koncesya do przedsięwzięcia robót przygotowawczych;

2. iż zaprojektowana koléj żelazna korzyść przynosi dla interesu publicznego;

3. w jaki sposób mają być *środki pieniężne* pozyskane, do przedsiębiorstwa potrzebne;

4. do prośby załączonym być musi plan całego przedsiębiorstwa, projekt należycie wypracowany i przedukład kosztów;

5. Ministerstwo handlu ma sobie zastrzeżoném, wedle okoliczności żądać od ubiegających się o koncesyę złożenia kaucyi, albo przy stowarzyszeniach przynajmniéj wykazu, iż dla przedsiębiorstwa zabezpieczonym jest już fundusz dostateczny przez przedsiębiorców.

§. 6.

Wprzód nim prośba o koncesyę do założenia kolei żelaznéj przedłożoną będzie do Najwyższéj Uchwały, starannie rozważyć należy, czy samoż założenie kolei żelaznéj i szczegóły onegoż nie zawierają *nic* coby *nie zgadzało się z ustawami* istniejącemi, *z względami* publicznemi, i *prawami prywatnemi* wprzód już nabytemi. W szczególności na to zważać należy, ażeby założenie kolei w ten sposób uskutecznionem było, ażeby uniknioném zostało wszelkie uszkodzenie gruntów pogranicznych, budynków i t. d. Tym końcem w każdym poszczególnym razie na zlecenie Ministerstwa handlu Namiestnikostwo kraju koronnego, które koléj żelazna przecina, złożyć winno pod swym kierunkiem Kommissyę z osób w rzeczy biegłych, która z przybraniem zesłanników właściwych Władz wojskowych i cywilnych, tudzież osób interesowanych, o ile tego wymaga potrzeba, na samémże miejscu, stan rzeczy rozpoznać, i następnie na projekt dobrze roztrząśnione zdanie przedstawić winna, poczém nastąpić ma porozumienie z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Nadkomendą wojsk.

§. 7.

Koncesya do założenia kolei żelaznéj dla użycia publicznego udzieloną będzie tylko na czas pewny. Tenże nie będzie przechodzić lat dziewięćdziesięciu, może atoliż w miarę zachodzących okoliczności, ograniczać się i do mniejszéj liczby lat.

Der Termin für die Dauer einer solchen Konzession beginnt mit dem Tage, an welchem die Bahn ganz oder zum Theile der Benützung des Publikums übergeben wird.

§. 8.

Nach Ablauf der Dauer des Privilegiums geht das Eigenthum an der Eisenbahn selbst, an dem Grunde und Boden und den Bauwerken, welche dazu gehören, sogleich durch das Gesetz ohne Entgelt und unmittelbar an den Staat über. Den Unternehmern verbleibt jedoch das Eigenthum an allen ausschließlich zu dem Transportgeschäfte bestimmten Gegenständen, Fahrnissen, Vorrichtungen und Realitäten.

Die Unternehmung hat die Bahn sammt Zugehör im brauchbaren Stande zu übergeben. Den Behörden wird es zur besonderen Pflicht gemacht, darüber zu wachen, daß in den letzten 5 Jahren vor Ablauf der Privilegiumszeit die erforderlichen Herstellungen sogleich vorgenommen werden, wozu die Unternehmung nöthigen Falls durch geeignete Zwangsmittel anzuhalten ist.

§. 9.

Mit der erhaltenen Konzession zur Anlage einer Eisenbahn sind der Regel nach (wenn die Konzessions-Urkunde nicht besondere Beschränkungen oder Vorbehalte in sich faßt), folgende Zugeständnisse verbunden:

a) Die Eisenbahn-Unternehmung erlangt das Recht, eine Eisenbahn nach der, in dem genehmigten Projekte vorgezeichneten Richtung zu erbauen.

In so fern behufs des Baues, und bis zur Vollendung desselben beabsichtiget wird, Seitenbahnen zur Herbeischaffung der Baumaterialien zu errichten, ist hiezu der Bau-Konsens einzuholen, und falls die Bahn auf fremdem Grunde errichtet werden soll, die Zustimmung des Grundeigenthümers beizubringen.

b) Die Eisenbahn-Unternehmung erhält durch die erlangte Konzession, in sofern ein ausschließliches Recht zu dem bezüglichen Eisenbahnbaue, als es während der Konzessionsdauer Niemandem gestattet ist, eine andere Eisenbahn für die Benützung des Publikums zu errichten, welche dieselben Endpunkte ohne Berührung neuer strategisch-politisch, oder kommerziell wichtigen Zwischenpunkte in Verbindung bringen würde.

Dagegen bleibt es der Staatsverwaltung vorbehalten, auch während der Konzessionsdauer die Bewilligung zur Anlage von Zweigbahnen, oder zu einer Eisenbahn in fortgesetzter Richtung der konzessionirten Bahn, anderen Privat-Unternehmungen zu ertheilen, oder derlei Eisenbahnen auf Staatskosten zu erbauen.

c) Einer gemeinnützigen Eisenbahn-Unternehmung wird das Recht der Expropriazion in Gemäßheit des §. 365 des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches, jedoch lediglich in Ansehung jener Räume verliehen, welche zur Ausführung der Unternehmung unumgänglich nothwendig erkannt werden.

Termin trwania koncesyi takowéj rozpoczyna się z dniem, w którym koléj całkiem lub w części oddaną jest publiczności do użycia.

§. 8.

Po upływie trwania przywileju przechodzi własność saméjże kolei żelaznéj, jako téż gruntu i ziemi, tudzież budów do niéj należących, już mocą ustawy bez wszelkiéj odpłaty i bezpośrednio na rzecz Państwa. Przedsiębiorcom pozostaje atoliż prawo własności do wszystkich wyłącznie do rzeczy transportu służących przedmiotów, ruchomości, przyrządów i realności.

Przedsiębiorstwo obowiązane jest oddać koléj żelazną wraz z przynależytościami w stanie użytecznym. Jestto szezególnym obowiązkiem Władz czuwać nad tém, ażeby w ostatnich 5 latach przed upływem czasu przywileju natychmiast przedsięwzięte były potrzebne przysposobienia stanu należytego, do czego przedsiębiorstwo w razie potrzeby zniewoloném być ma środkami stósownemi przymusowemi.

§. 9.

Wraz z otrzymaną koocesyą do założenia kolei żelaznéj połączone są *w powszechności* (jeżeli dokument koncesyi nie zawiera osobnych ograniczeń lub zastrzeżeń) następujące prerogatywy:

a) Przedsiębiorstwo kolei żelaznéj dostępuje prawa, założyć koléj żelazną w kierunku, wskazanym w projekcie uchwalonym.

Jeżeliby celem przeprowadzenia kolei żelaznéj, i aż do ukończenia téjże założyć chciano koleje poboczne, do sprowadzania materyałów budowlowych służące, pozyskać należy konsens do tego, a gdyby koléj poboczna założoną być miała na obcym gruncie, przedłożyć przyzwolenie właściciela gruntu.

b) Przedsiębiorstwo kolei żelaznéj dostępuje przez pozyskaną koncesyę o tyle wyłącznego prawa do otworzenia dotyczącéj kolei żelaznéj, iż podczas trwania koncesyi nie wolno *nikomu* zakładać innéj kolei żelaznéj dla użycia publiczności, któraby łączyła te same punkta ostateczne bez dotknięcia nowych ważnych punktów pośrednich strategiczno-politycznych lub komercyalnych.

Wszelako przeciwnie zastrzeżoném sobie ma administracya Rządu, także i podczas ciągu koncesyi udzielić pozwolenie do założenia *kolei żelaznych gałęziowych*, lub do kolei żelaznej *w ciągłym kierunku* kolei ukoncesyonowanéj, innym przedsiębiorstwom prywatnym, lub założyć takowe koleje żelazne kosztem Rządu.

c) Przedsiębiorstwu kolei żelaznéj, do powszechnego użycia przeznaczonéj, służy także prawo expropryacyi stósownie do §. 365 powszechnéj księgi ustaw cywilnych, wszakże li tylko co do tych miejscowości, które uznane będą za *niezbędnie potrzebne* do przeprowadzenia przedsiębiorstwa.

Das Erkenntniß über das Maß dieser Nothwendigkeit steht der Statthalterei des bezüglichen Kronlandes und im weiteren Instanzenzuge dem Ministerium des Innern zu. Vor der Ausübung dieses Expropriazionsrechtes hat jedoch die Eisenbahn-Unternehmung über die Erwerbung des Grundes, und die hiefür zu leistende Entschädigung ein gütliches Uibereinkommen zu versuchen, und erst nach dem Mißlingen eines solchen Versuches um die Fällung eines förmlichen Expropriazions-Erkenntnißes bei der bezüglichen Statthalterei anzusuchen. Nachdem dieses Expropriazions-Erkenntniß in Rechtskraft erwachsen ist, hat die Eisenbahn-Unternehmung die gerichtliche Schätzung des zu expropriirenden Grundes bei der Real-Instanz zu erwirken, und den durch diese Schätzung festgesetzten Betrag an den Grundeigenthümer zu bezahlen, oder wenn die Zahlung wegen Verweigerung der Annahme oder aus anderen rechtlichen Gründen nicht geschehen kann, zur Real-Instanz zu erlegen, wonach die Unternehmung das Eigenthum des expropriirten Grundes erwirbt, und an dem Baue in dieser Rücksicht nicht mehr gehindert werden darf. Sind jedoch bei der Schätzung nicht alle Vorschriften über den gerichtlichen Kunstbefund beobachtet worden, so bleibt dem Eigenthümer, der auf eine höhere Entschädigung Anspruch zu haben glaubt, in dieser Beziehung der Rechtsweg vorbehalten.

Auf ähnliche Weise ist über das Bedürfniß der zeitlichen Benützung fremden Eigenthumes, welches die Unternehmung Behufs des bewilligten Eisenbahnbaues unumgänglich nothwendig hat, mit der Fällung des Erkenntnisses vorzugehen.

d) Die Unternehmung erlangt durch die Konzession ferner das Recht, auf der erbauten Eisenbahn Personen und Sachen nach dem festgesetzten Tarife zu befördern, in sofern der dießfällige Transport durch das Postregale nicht der Postanstalt ausschließlich vorbehalten erscheint.

§. 10.

Die konzessionirten Eisenbahn-Unternehmungen haben dagegen außer den schon in den allgemeinen Gesetzen enthaltenen Verpflichtungen folgende Verbindlichkeiten gegenüber der Staatsverwaltung zu erfüllen:

a) Die Eisenbahn-Unternehmungen haben vor der Ausführung der konzessionirten Bahn die Detailpläne der Bahn, aus denen die Steigungen und Krümmungen derselben entnommen werden können, die Spur und Geleisweite derselben, in welcher Beziehung auf ein gleiches Maß hinzuwirken ist, das zulässige Maß der Bahnbreite, zur Genehmigung vorzulegen, und beim Baue der Bahn selbst und der einzelnen Objekte die allgemeinen Bau- sowie die ihnen etwa ertheilten besonderen Vorschriften genau zu erfüllen.

Dahin gehören insbesondere die Vorsichtsmaßregeln gegen Feuergefahr oder sonstige Beschädigungen rc. rc.

Rozstrzygnienie w przedmiocie potrzeby takowéj przysłuża Namiestnikostwu kraju koronnego dotyczącego, a w dalszym toku instancyi Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Przed wykonaniem zaś tego prawa wywłaszczenia postarać się ma przedsiębiorstwo kolei żelaznéj o *dobrowolną ugodę* co do nabycia gruntu, i wynagrodzenia za to, a dopiéro gdy usiłowanie takowe nie wzięło skutku pomyślnego, domagać się formalnego wyroku wywłaszczenia u Namiestnikostwa dotyczącego. Gdy tedy wyrok expropryacyi wszedł w moc prawa, przedsiębiorstwo kolei żelaznéj pozyskać ma *ocenienie sądowe* gruntu wywłaszczonym być mającego w instancyi realnéj, i zapłacić właścicielowi gruntu oznaczoną przez tož ocenienie kwotę, albo jeżeli zapłata nie może nastąpić dla odmówienia jéj przyjęcia, lub z innych powodów prawnych, złożyć w instancyi realnéj, poczém przedsiębiorstwo własności gruntu wywłaszczonego nabywa, i w prowadzeniu kolei żelaznéj pod tym względem już przeszkodzoném być nie może. Jeżeli zaś przy ocenieniu nie były zachowane wszystkie przepisy co do sądowego wywodu rzeczy, przez biegłych uskutecznić się mającego, właściciel roszczący sobie *pretensye* do wyższego *wynagrodzenia,* zastrzeżoną sobie ma dalszą w téj mierze drogę prawa.

W podobny sposób postąpić należy z wydaniem wyroku co do czasowego użycia cudzéj własności, niezbędnie potrzebnego przedsiębiorstwu celem dozwolonego założenia kolei żelaznéj.

d) Przedsiębiorstwo dostępuje daléj przez koncesyę prawa, przeprawiać na otworzonéj kolei żelaznéj osoby i rzeczy wedle ustanowionéj taryfy, o ile dotyczący transport nie jest zastrzeżonym przez regale pocztowe wyłącznie zakładowi pocztowemu.

§. 10.

Przedsiębiorstwa kolei żelaznych ukoncesyonowanych ze swéj strony wypełniać muszą względem Rządu Państwa, oprócz obowiązków w ogólnych ustawach objętych, następujące jeszcze zobowiązania:

a) Przedsiębiorstwa kolei żelaznych winny są przed wykonaniem kolei ukoncesyonowanéj, przedłożyć do zatwierdzenia plany szczegółowe kolei, z których powziąć można wiadomość o podnoszeniach i skrętach onéjże, o szérokości wycięcia kołowego i toru kolei, w którymto względzie o równą miarę starać się należy, o mierze przypuszczonéj szérokości kolei, przy saméjże zaś budowie kolei i pojedynczych objektów dopełniać ściśle ogólne przepisy budownictwa, jako też te szczegółowe przepisy, które im udzielone zostaną.

Do tych przepisów należą szczegółowo ostrożności przeciw pożarowi lub innym uszkodzeniom etc. etc.

b) Die Eisenbahn-Unternehmungen sind verpflichtet, allen Schaden an öffentlichem oder Privatgute zu vergüten, welcher durch den fraglichen Eisenbahnbau veranlaßt worden ist.

Die Eisenbahn-Unternehmungen haben ferner solche Vorkehrungen zu treffen, daß die angrenzenden Grundstücke, Gebäude ꝛc. durch die Bahn, weder während des Baues derselben, noch in der Folge Schaden leiden, und sind verpflichtet, für derlei Beschädigungen zu haften.

c) Wenn durch den Bau der Eisenbahn öffentliche Wege, Brücken, Stege oder sonstige Kommunikazionsmittel ganz oder zum Theile gestört oder unfahrbar gemacht werden, ist die Eisenbahn-Unternehmung verpflichtet, nach jedesmaliger Anordnung der Behörden die gestörte Kommunikazion anderweitig vollkommen wieder herzustellen.

Die anstatt der zerstörten oder unfahrbar gewordenen neu hergestellten Wege, Brücken ꝛc. haben diejenigen im brauchbaren Stande zu erhalten, welchen die Erhaltung der früheren Wege, Brücken ꝛc. oblag.

Dieselben können jedoch von der Eisenbahn-Unternehmung den Ersatz eines verhältnißmäßigen Theiles der Kosten in sofern ansprechen, als die Erhaltungskosten dieser Wege, Brücken ꝛc. durch den Bau der Eisenbahn vergrößert worden sind.

In sofern zur Herstellung der durch die Eisenbahn gestörten Kommunikazion besondere früher nicht vorhanden gewesenen Bauten, z. B. an Brücken, Dämmen ꝛc. nothwendig sind, fällt der Eisenbahn-Unternehmung nicht bloß die erste Herstellung, sondern auch die künftige Erhaltung zur Last.

d) Wenn die Eisenbahn über einen öffentlichen Weg, eine Brücke oder über einen Damm geführt wird, so hat die Eisenbahn-Unternehmung für eine der Sicherheit angemessene Einfriedung (Absperrung) nach der jedesmaligen Anordnung der Behörden Sorge zu tragen, und sich wegen Benützung des Weges, der Brücke oder des Dammes gehörig abzufinden, für eine ähnliche Einfriedung (Absperrung) ist auch in jedem Falle zu sorgen, wo ein öffentlicher Weg über die Eisenbahn geht, oder in dieselbe einästet, oder wo sonst, wie z. B. an den Stazionsplätzen, aus öffentlicher Rücksicht nach der Weisung der kompetenten Behörden eine Absperrung der Bahn sich als nothwendig zeigt.

e) Die festgesetzten, von drei zu drei Jahren einer Revision zu unterziehenden Tarife für den Personen- und Sachentransport, und für die Nebengebühren sind dem k. k. Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten im Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern zur Genehmigung vorzulegen.

Bei der Festsetzung des Tarifes wird auf sämmtliche obwaltende Verhältnisse, auf die Rentabilität der Bahn, auf die Tarife der Nachbarbahnen ꝛc. angemessene Rücksicht genommen.

b) Przedsiębiorstwa kolei żelaznych winny są wynagrodzić wszelką szkodę, wyrządzoną na dobrach publicznych lub prywatnych, przez budowę kolei, w mowie będącéj.

Przedsiębiorstwa kolei żelaznych winny są użyć takich ostrożności, żeby graniczące grunta, budynki etc. etc. ani w ciągu budowania kolei, ani też następnie nie doznały szkody, i odpowiedzialnemi są za takie uszkodzenia.

c) Jeżeli przez budowanie kolei żelaznéj publiczne drogi, mosty, ławy lub inne środki kommunikacyjne w całości lub w części zniszczone lub do jeżdżenia niezdolne zostaną, przedsiębiostwo kolei żelaznéj jest obowiązaném, za rozkazem władz kommunikacyę przerwaną znowu w innym sposobie przywrócić.

Drogi, mosty i t. d. wystawione na nowo w miejsce zniszczonych lub do użytku niezdolnych, winni są utrzymywać w stanie należytym ci, do których należało utrzymywanie dawniejszych dróg, mostów i t. d.

Jednakże oni mogą od przedsiębiorstwa kolei żelaznéj żądać wynagrodzenia części odpowiedniéj tych kosztów, o tyle, o ile koszta na utrzymanie tych dróg, mostów i t. d. powiększone zostały przez budowę kolei żelaźnych.

Jeżeli do wystawienia kommunikacyj przez koléj żelazną przerwanych potrzebne są *szczególne* dawniéj wcale *niebyłe budowle*, n. p. mosty, tamy, i t. d. wówczas przedsiębiorstwo kolei żelaznych ponosić będzie nie tylko koszta piérwszego wystawienia, lecz także utrzymywania ich na przyszłość.

d) Jeżeli koléj żelazna prowadzona będzie przez drogę publiczną, przez most lub przez tamę, przedsiębiorstwo kolei żelaznéj winno jest mieć staranie, ażeby takowe w sposobie bezpiecznym według rozporządzenia od władzy wydanego ogrodzone były, tudzież żeby nastąpiła ugoda co do używania drogi, mostu lub tamy; takie ogrodzenie także wtedy miejsce mieć musi, gdy droga publiczna przechodzi przez koléj żelazną, lub w nią wpada, lub jeżeli, oprócz tego, n. p. na stacyach, ogrodzenie kolei żelaznéj ze względów publicznych, i stósownie do nakazu władzy właściwéj potrzebném się wydaje.

e) Taryfy transportu osób i rzeczy, które co trzy lata pod rewizyę poddane być powinny, tudzież taryfy należytości bocznych przedłożone być powinny C. K. Ministerstwu handlu, przemysłu i budowli publicznych do zatwierdzenia zgodnie z Ministerstwem spraw wewnętrznych.

Przy ustanowieniu taryfy wzgląd będzie miany na wszelkie stósunki zachodzące, na zyski z kolei, na taryfy kolei sąsiednich etc. etc.

Der Preistarif ist öffentlich kundzumachen, und es bleibt der Staatsverwaltung vorbehalten, dann, wenn die reinen Erträgnisse der Bahn 15% der Einlagen überschreiten, auf eine billige Herabsetzung der Preise einzuwirken.

f) Die Eisenbahn-Unternehmung ist verpflichtet, bei dem Betriebe der Eisenbahn sich vollkommen den bestehenden Vorschriften über den Eisenbahnbetrieb zu fügen.

Die Eisenbahn-Unternehmung ist daher insbesondere auch zur unentgeldlichen Beförderung der Postsendungen und der Postbediensteten nach Vorschrift des §. 68 der Eisenbahnbetriebs-Ordnung verpflichtet.

Wenn die Militärverwaltung zur Beförderung von Truppen oder Militär-Effekten von den Eisenbahnen Gebrauch zu machen wünscht, sind die Unternehmer verpflichtet, derselben hiezu alle zum Transporte dienlichen Mittel gegen Vergütung nach denselben Tarifsätzen zur Verfügung zu stellen, welche für diese Beförderung in dem jeweiligen Tarife der Staatseisenbahnen festgesetzt sind.

g) Die Eisenbahn-Unternehmung hat sich mit den angrenzenden Eisenbahnen (dieselben mögen zur Zeit der Konzessionirung bereits errichtet sein, oder erst in der Folge erbaut werden) in Betreff der Fahrordnung, der wechselseitigen Benützung der Bahn und der Betriebsmittel, und überhaupt bezüglich der Ordnung der wechselseitigen Verkehrsverhältniße einzuverstehen.

Sollte ein gütliches Übereinkommen nicht zu Stande kommen, oder die getroffene Verabredung den öffentlichen Interessen nicht entsprechen, so hat das Ministerium für Handel, Gewerbe und öffentliche Bauten die erforderlichen Verfügungen von Amtswegen zu treffen, welchen Anordnungen sich sodann die Eisenbahn-Unternehmungen zu fügen haben.

h) Die Eisenbahn-Unternehmungen haben die Errichtung einer Staats-Telegraphenleitung längs der Eisenbahn auf ihrem Grunde und Boden, oder die Benützung ihrer allfälligen eigenen Telegraphen-Einrichtungen u n e n t g e l d l i c h zu gestatten.

i) Die Eisenbahn-Unternehmungen sind ohne besondere Bewilligung der Staatsverwaltung n i c h t berechtiget, Anleihen mit Hinausgabe von Obligazionen oder in Form von Akzien Emissionen oder Aufzahlungen auf die früheren Akzien zu schließen.

Die vorstehenden Verpflichtungen der Eisenbahn-Unternehmungen sind in soferne maßgebend, als in der dießfälligen Konzessions-Urkunde nicht eine besondere Ausnahme festgesetzt ist. Es bleibt nämlich dem Ermessen der Staatsverwaltung überlassen, einer Eisenbahn-Unternehmung nach den obwaltenden besonderen Verhältnißen eine oder die andere Verbindlichkeit zu erleichtern, oder andererseits in ganz besonderen Fällen z. B. wenn von der Staatsverwaltung eine Zinsen-Ga-

Taryfa cen publicznie ogłoszoną zostanie, a Rząd Państwa zastrzega sobie, jeżeli czysty dochód z kolei przechodzi 15% wkładów, wpływać na słuszne zniżenie cen.

f) Przedsiębiorstwo kolei żelaznéj jest obowiązane, co do przeprawy koleją żelazną poddać się zupełnie przepisom o przeprawie koleją żelazną wydanym.

W szczególności przedsiębiorstwo kolei żelaznéj obowiązaném jest przenosić bezpłatnie przesyłki pocztowe i urzędników, tudzież sług pocztowych, według przepisów §. 68 porządku o przewozie koleją żelazną.

Jeżeli administracya wojskowa chce użyć kolei żelaznych do przewożenia wojska lub efektów wojskowych, przedsiębiorcy obowiązani są stawić do jéj dyspozycyi wszelkie środki do transportu służące, za wynagrodzeniem według tych samych cen, jakie za takie przewiezienie ustanowione są w taryfie kolei żelaznych rządowych.

g) Przedsiębiorstwo kolei żelaznéj winno jest z kolejami sąsiedniemi (bądź że takowe w czasie udzielenia koncesyi już były zbudowane, lub dopiéro w przyszłości zbudowane będą) porozumieć się w przedmiocie porządku jazdy, wzajemnego używania kolei i środków ruchu, i w ogólności co do porządku wzajemnych stósunków obrotu.

Jeżeliby porozumienie na drodze dobrowolnéj ugody nie przyszło do skutku, lub gdyby umowa nie odpowiadała interesom publicznym, w ówczas Ministerstwo handlu, przemysłu i budowli publicznych z urzędu poczyni zarządzenia potrzebne, pod które przedsiębiorstwa kolei żelaznych poddać się są obowiązane.

h) Przedsiębiorstwa kolei żelaznych winny są bezpłatnie pozwolić założenie telegrafów rządowych wzdłuż kolei żelaznéj na swoim gruncie, albo téż również *bezpłatnie* pozwolić używania swych własnych urządzeń telegraficznych.

i) Przedsiębiorstwa kolei żelaznych *nie* mogą bez szczególnego pozwolenia Rządu Państwa zasięgać pożyczek z wydawaniem obligacyj lub w formie emisyi akcyj lub nadpłat nad akcye dawniejsze.

Powyższe zobowiązania przedsiębiorstw kolei żelaznych o tyle są stanowczemi, o ile w dokumencie koncesyjnym nie zachodzą szczególne wyjątki. Pozostawia się bowiem Rządowi Państwa, według swego zdania ulżyć przedsiębiorstwu kolei, stósownie do okoliczności, dopełnienie jednego lub drugiego obowiązku, lub téż z drugiéj strony, w przypadkach szczególnych np. jeżeli Rząd Państwa przyjmuje gwarancye prowizyi za przedsiębiorstwo na

ranzie für das Unternehmen übernommen wird ꝛc., bei Ertheilung der Konzession die Erfüllung noch anderweitiger Verbindlichkeiten zur Bedingung zu machen.

§. 11.

Die ertheilte Eisenbahnkonzession erlischt:

a) wenn der Zeitraum beendet ist, für welchen die Konzession ertheilt wurde;

b) wenn der Termin nicht zugehalten wird, welcher für die Vollendung der Eisenbahn oder einzelner Bahnstrecken, sowie für die Eröffnung des Betriebes in der Konzessions-Urkunde ausdrücklich vorgeschrieben worden ist, vorausgesetzt, daß in dieser Beziehung nicht aus besonders rücksichtswürdigen Gründen, z. B. wegen Eintreten unabwendbarer und unvorhergesehener Ereignisse eine besondere Nachsicht von der Staatsverwaltung erwirkt worden ist.

Im Falle b. bleibt zwar das erworbene Eigenthum an Grundstücken, Gebäuden ꝛc. (vorbehaltlich einer gesetzlichen Expropriazion desselben); den Unternehmern, der Staatsverwaltung ist es jedoch unbenommen, einer anderen nachfolgenden Unternehmung die Konzession zu dem fraglichen Eisenbahnbaue zu ertheilen, oder denselben auf Staatskosten zn vollführen.

§. 12.

Wenn die Eisenbahn-Unternehmung ungeachtet wiederholter Ermahnung die Anordnungen der vorgesetzten Behörden nicht befolgen oder wesentlichen Bestimmungen der Konzessions-Urkunde oder der Eisenbahnbetriebs-Ordnung zuwider handeln sollte; so kann das Handelsministerium die Sequestrazion der konzessionirten Eisenbahn auf Gefahr und Kosten der Betriebsunternehmung anordnen.

§. 13.

Angelegenheiten, welche sich auf die Vollziehung dieser Bestimmungen beziehen, sind von dem Rechtswege ausgeschlossen, und gehören vor die administrativen Behörden.

Baumgartner m. p.

21.

Erlaß des Finanzministeriums vom 19. September 1854,

über den Zeitpunkt der Aktivirung der fünf Abtheilungen der k. k. ungarischen Finanz-Landesdirekzion.

Siehe Reichs-Gesetzblatt, LXXXII. St., Nr. 239, ausgegeben am 27. September 1854.

22.

Verordnung des Ministers des Innern v. 23. September 1854,

die Aktivirung der Kreisbehörden im Herzogthume Steiermark betreffend.

Siehe Reichs-Gesetzblatt, LXXXII. St., Nr. 240, ausgegeben am 27. Septemb. 1854.

na siebie przy udzielaniu koncesyi postawić za warunek dopełnienie innych jeszcze zobowiązań.

§. 11.

Udzielona koncesya kolei żelaznėj traci moc swą:

a) Jeżeli czas upłynął, na który koncesya udzieloną została;

b) jeżeli termin nie jest dotrzymanym, wyraźnie przepisany w dokumencie koncesyi dla ukończenia kolei żelaznėj lub pojedynczych części kolei, jako téż dla otworzenia jéj do użycia, wyjąwszy, że w téj mierze z powodów, na szczególny wzgląd zasługujących, np. dla zajścia wydarzeń nieodzownych i nieprzewidzianych, osobne ulżenie obowiązku tego jest przypuszczoném ze strony administracyi Rządowéj.

W przypadku pod b) wskazanym pozostaje przedsiębiorcom nabyta własność gruntów, budynków etc. (z zastrzeżeniem prawnéj expropryacyi); atoliż administracya Rządowa prawo mieć będzie udzielić innemu następnemu przedsiębiorstwu koncesyę do prowadzenia dotyczącéj kolei żelaznéj, lub przeprowadzenia takową kosztem Rządu.

§. 12.

Jeżeli przedsiębiorstwo kolei żelaznéj pomimo powtórnego napomnienia nie przestrzega zarządzeń Władz przełożonych, lub sprzeciwia się istotnym warunkom dokumentu koncesyi, albo porządkowi prowadzenia kolei żelaznéj; wówczas Ministerstwo handlu zarządzić może sekwestracyę ukoncesyonowanéj kolei żelaznéj na koszt i niebezpieczeństwo przedsiębiorstwa.

§. 13.

Sprawy, odnoszące się do wykonania postanowień niniejszych, zostają od drogi prawa wyłączone, i należą do Władz administracyjnych.

Baumgartner m. p.

21.

Rozrządzenie Ministerstwa Finansów z dnia 19 Września 1854,

w przedmiocie początku działalności pięciu wydziałów C. K. węgierskiéj Dyrekcyi krajowéj finansowéj.

Obacz Dziennik Praw Państwa, część LXXXII, Nr. 239, wydaną d. 27 Września 1854.

22.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 23 Września 1854,

dotyczące wprowadzenia w czynność Władz obwodowych w księstwie Styryi.

Obacz Dziennik Praw Państwa, część LXXXII, N. 240, wydaną d. 27 Września 1854.

23.

Verordnung der Minister des Innern und der Justiz vom 23. September 1854,

die Aktivirung der Bezirksämter in den Herzogthümern Steiermark, Kärnthen und Krain betreffend.

Siehe Reichs-Gesetzblatt, LXXXII. St., Nr. 241, ausgegeben am 27. September 1854.

24.

Verordnung des Justizministeriums vom 24. September 1854,

womit der Zeitpunkt der Aktivirung der reinen Justizbehörden im Sprengel des Oedenburger, Großwardeiner und Eperieser Oberlandesgerichtes, und des Beginnes der Wirksamkeit der, mit der neuen Justiz-Organisazion in Verbindung stehenden Gesetze in den erwähnten Oberlandesgerichts-Sprengeln bestimmt wird.

Siehe Reichs-Gesetzblatt, LXXXII. Stück, Nr. 242, ausgegeben am 27. September 1854.

23.

Rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 23 Września 1854,

dotyczęce wprowadzenia w czynność urzędów powiatowych w księstwach Styryi, Karyntyi i Krainy.

Obacz Dziennik Praw Państwa, część LXXXII, N. 241, wydaną dnia 27 Września 1854.

24.

Rozporządzenie Ministerstwa Sprawiedliwości z d. 24 Września 1854,

którém oznaczonym zostaje początek działalności czystych Władz Sądowych w okręgu wyższego Sądu krajowego Oedenburgskiego, Wielko-Waraždyńskiego i Eperieskiego, oraz początek działalności ustaw, z nową organizacyą sądową w związku będących w okręgach rzeczonych sądów krajowych wyższych.

Obacz Dziennik Praw Państwa, część LXXXII, N. 242, wydaną d. 27 Września 1854.

